

Samenlopend toeval ... en proces vol schoonheid

Het is nog vroeg, het is nog koud. Ik doe de deur open van 'het torentje' in Groningen. Een markant gebouw. Bijzonder om hier naar binnen te stappen in wat op het oog een oude werkplaats lijkt. Ik ben een gevoelsmens, althans ik heb een gevoeligheid. Plekken voelen goed, of niet. Deze voelt goed, voelt in beweging, voelt als een spannend jongensboek.

Is het de energie die door dit pand loopt, de gesprekken? Kun je voelen dat zich hier een proces van schoonheid afspeelt? Wat leeft hier, wat wil hier ontstaan vraag ik mij af. Er waren tijden dat we achter de tekentafel even de wereld veranderden, even tekenden hoe we het wilden hebben. Vervolgens was het een kwestie van bouwen, invoeren, uitvoeren, implementeren, uitrollen. Al jaren voel ik dat die tijd voorbij is. De laatste tijd zie ik het ook.

'Dat wat er wil ontstaan' sluipt door mijn denken. Dat vraagt kijken, veel kijken, maar juist ook voelen. Soms doet dat vreselijke pijn, je voelt het, maar kunt er nog even niet bij. Het is er wel, maar je kunt het nog niet beetpakken, nog niet denken. Ken je dat? Rust, meer kijken, praten, kijken, voelen, tekenen, schrijven, weggooien totdat je het langzaam ziet ontstaan: dat wat wil zijn, dat wat komen gaat.

Het proces moet schoonheid zijn

Ik ben gevraagd te schrijven over wat hier kan zijn, hier is 'het torentje', het torentje van Wouter Hoogland. Een torentje dat nooit af is, dat groeit, dat de tijd heeft, zich daar thuis bij voelt. En als ik binnenstap voel ik dat het bijzonder wordt, maar beetpakken kan ik het nog niet.

'Het proces moet schoonheid zijn' zegt Wouter even later, als ik hem ergens op een andere etage tegenkom. Mooier kan het niet worden, praten met iemand die zegt 'het proces moet schoonheid zijn'. Ken je die gesprekken die moeiteloos gaan? Waarbij visie en ideeën door de lucht vlinderen. Beelden komen en gaan, er ineens iets lijkt te ontstaan, stukjes van een groter geheel zich ineen klikken alsof ze gewacht hebben op deze samenkomst?

Samenlopend toeval

Een toevallige samenloop, dat ene moment in de tijd, dat het juiste was om te versmelten. Dat van een gesprek een dialoog maakt, tot inzichten leidt. 'Helder zien' noem ik dat. Of is het helder weten? Toeval? Of is het toe-val? Het toevallen van de mogelijkheden, die er op dat ene moment in de tijd zijn. Een moment dat een tijdsknoopje wordt van waaruit in het volgende moment nieuwe onontdekte beelden, wegen, zichtbaar worden. Herken je dat? Van die momenten waar je naar terug kunt gaan, je beseft 'toen veranderde er iets, daarom zit ik nu hier, ben ik geworden wie ik ben, heb ik gedaan wat ik deed'. Is dat toeval? Zomaar een samenloop van omstandigheden. Is dat serendipity?

Wij zijn het voorlopige eindpunt van onze oorsprong, zegt Wouter. Een uitspraak, die na het uitspreken verdampt tot zijn essentie. Een ingesloten tegenstelling; voorlopig eindpunt. Voor-lopig eind-punt. Er schuilt een wereld in die vier losgemaakte woorden. Een voorlopig eindpunt in de tijd is voorbehouden aan het kleinst deelbare stukje tijd. En dan is het alweer weg naar een volgend voorlopig eindpunt. Een klein tijds-knoopje van een onnoemlijke grootheid. Stel dat je zou kunnen bevatten wat er in dit kleinste moment in de tijd zich allemaal afspeelt. Eén seconde in de werkelijkheid die wij kennen. Ga eens zitten en voel die ene seconde! Voel het regenwoud, het leven, de dood, bergtoppen, stadscentra, de liefde, de moord, honger, overvloed, water, regen, droogte, hitte, een explosie, serene rust. Als alles met alles verbonden is, wat is dan nog een toevallige samenloop van omstandigheden? Serendipity!

Het doet pijn in mijn hoofd als ik het probeer te bevatten.

Baldadig jongetje

Langzaam ontstaat waarover ik wil schrijven. Waarover ik iets wil laten ontstaan. Over de toevallige samenloop of beter toe-vallige samen-loop van het ecosysteem, het web van verbindingen, rond het torentje. Het torentje, dat baldadige jongetje dat zo uitdagend en verwachtingsvol tussen het oude staat. Opgenomen wil worden, maar toch ook weer niet. Er zijn oorsprong heeft, maar toch ook weer niet. Een jongentje dat besloten heeft niet op te groeien, nooit af te zijn.

Het is nooit af

Is het 'nooit af willen zijn' in de kern niet de ontkenning van de dood? Het leven willen vieren in de geruststelling dat zo lang het niet af is, het nog niet geleefd is. Alle mogelijkheden, altijd willen openhouden omdat vanuit al die mogelijkheden het proces verder kan? Staan wij niet op een punt in de tijd, waar langzaam, maar zeker het besef groeit dat wij de controle over het proces los kunnen laten. Ontstaat er niet een besef dat het gaat om een proces van oneindige mogelijkheden. Oneindige mogelijkheden die wij vooral niet teveel van te voren moeten inbedden in grootste planmatig opgezette systemen?

Aandacht stolt de onmetelijkheid van mogelijkheden

Natuurlijk blijven wij een vliegtuig bouwen volgens een strikt plan, maar het denken over mobiliteit zou wel eens gebaat kunnen zijn bij het denken in oneindige mogelijkheden. Ik daag je uit! Pak dat ene ondeelbare kleinste moment in de tijd, voel nu niet wat er zich afspeelt, maar voel wat er zou kunnen zijn! Ogen dicht! Voel je het? Waar gaan je gedachten heen? Laat ze even los, probeer niet te denken. Probeer gewoon eens te bevatten wat alle mogelijkheden zijn op dit moment. Voel je de onmetelijkheid?

Dit moment van onmetelijkheid is er altijd, elke seconde weer. Pas als we het proberen te begrijpen, te benoemen lijkt het te verdwijnen door het richten van onze aandacht.

Onze aandacht stolt de onmetelijkheid van mogelijkheden. Onze aandacht geeft vorm aan het proces. Is dit niet de kern van de platitide 'alles dat je aandacht geeft groeit'. Aandacht is het maken van een keuze. En in deze storm van mogelijkheden, van voortdurende seconden, staat het baldadige jongentje dat nooit af is.

Het is nooit af, dat wat zou kunnen ontstaan.

Het baldadige jongentje als antenne voor de oneindige mogelijkheden, op die plek, in die context, in die tijd. Het is nooit af! Daar waar men het Groningen noemt. Daar waar de tijdgeest regels maakt over 'wat nooit af' is en vooral over 'wat nooit af is' mag zijn.

Ik zou willen ontdekken hoe, dat wat er nu staat, er door een toevallige samenloop gekomen is. Welke invloed heeft het regenwoud, de bergen, leven, dood, de liefde gehad op dat wat er nu staat. En wie zijn de spelers in dit spel van oneindige mogelijkheden, die in een proces van schoonheid, hun aandacht richten op dat wat zou kunnen ontstaan.

De spelers, mensen, enkelingen, maar verbonden in oneindige netwerken. Netwerken die betekenis geven. Netwerken van waarden, normen en voorkeuren. Misschien denk je uniek te zijn, authentiek, maar wat zijn wij meer dan de sommatie van al het voorgaande; het voorlopige eindpunt van onze oorsprong?

Een web van knooppunten in de tijd

Pak nog eens een vel papier. Lekker groot. Zet nu eens in het middel een kleine cirkel met je naam en leeftijd, de dag van vandaag. Helemaal links de dag van je geboorte. En nu tussen die twee cirkels de belangrijkste gebeurtenissen uit jouw leven. Die momenten dat er echt iets veranderde, de tijd even stilstond, die in jouw 'museum van het leven' een prominente plaats krijgen.

Misschien eerst de obligate momenten, geboorte, school, de eerste liefde, maar graaf nu eens dieper. Graaf eens naar die momenten die jouw waarden, jouw voorkeuren, jouw leven veranderden. Teken ze eens? Benoem ze en zet er een datum bij. Vul het papier met al die gebeurtenissen die echt een impact hadden. Wat zie je verschijnen? Jaren van leegte? Enorm volle jaren van hectiek en belangrijke gebeurtenissen? Of misschien een vloeiende lijn, met een bijna ritmische frequentie van gebeurtenissen?

Mijn witte vel vult zich! Eerst grofmazig, maar dan vult het zich steeds fijnmaziger met tijdsknoopjes. Verandermomenten, waarop ik zijpaden insloeg, of terugkeerde naar de hoofdweg. Hier en daar een krater, hier en daar een bergtop. Ik kijk en verbaas me. En jij wat zie jij?

En dan het toe-val

Een toevallige samenloop van omstandigheden bestaat dat? En hoe ziet dat er dan uit? Kun je op zoek gaan naar die toevallige samenloop? Als ik naar mijn vel met tijdsknoopjes

kijk kan ik het toe-val zo aanwijzen! Ik geef ze voor het gemak even een andere kleur. Rare momenten die een enorme impact hadden op wie ik nu ben, waar ik nu sta. Kun jij jouw toe-val aangeven?

En dan de explosie van onmetelijkheid! Kun jij nog aangeven wie de drie belangrijkste personen waren, die op zo'n tijdsknoopje het toe-val lieten kantelen. De drie die de uitkomst bepaalden. Die de gebeurtenis maakte tot wat deze was. Voeg de namen van deze mensen toe aan de gebeurtenissen. Zijn het steeds dezelfde personen? Steeds anderen? Of waren het de situaties die de uitkomst bepaalden. Of juist de plekken waar het gebeurde? Best spannend om te zien, om te doen. Alsof je detective speelt in je eigen verleden. Wat een web aan personen. Sommige zijn er maar even, anderen gaan een leven mee. Wat zou het gaaf zijn om aan al die personen te vragen hetzelfde te doen! Vanuit elk tijdsknoopje het web van verbindingen ook te linken met de uitkomsten van die voor jou zo belangrijke personen. Misschien dat we dan begrijpen waarom ze deden wat ze deden op dat voor jou zo belangrijke moment.

Met de huidige reken capaciteit van computers zou het moeten kunnen. Al die data verzamelen en zien hoe onze cultuur verandert. Verandert door toe-valligheid. Hoe langzaam maar zeker de wereld zich zo vormde, dat het ontstaan van dit bijzondere wordingsproject rond het torentje mogelijk werd. De voedingsbodem aanwezig was. Ligt daar het antwoord op de vraag of het toeval of toe-val was.

Maar nu vooruit kijken

Leuk om het verleden en het web van gestolde mogelijkheden te zien. En dan vraag ik mij af, 'zou je toe-val in de toekomst zichtbaar kunnen maken'? Zou je als het ware al die tekeningen kunnen extrapoleren richting de toekomst. Zie je dan de tijdsknoopjes van nog niet plaatsgevonden toe-val ontstaan? Van gebeurtenissen die gaan plaatsvinden zonder dat de deelnemers zich dat nu al beseffen? Zou de toekomst van het torentje eigenlijk al vastliggen, gewoon door de plaats die het inneemt in het web?

Dromen en ambities

Is de toekomst niet dat wat ontstaat uit onze dromen en ambities? Weven wij niet onze werkelijkheid door onze dromen en ambities te verbinden met die van anderen. Door links of rechts af te slaan op al die kleine tijdknoopjes van het toeval?

Sinds mijn aandacht zich richt op de vraag of toeval toe-val is begin ik steeds meer te twijfelen of toeval wel bestaat. Ik zou er de literatuur op na willen slaan, maar doe het niet, wil het nog even aan het toeval overlaten.

Maar ik heb iets in gang gezet! Toen ik ja zei op de vraag 'of ik iets wilde schrijven over het proces van nooit af zijn', toen ik nadacht over wat dat voor mij betekende. Toen ik de eerste pagina publiceerde als blog, omdat ik wilde weten wat het toeval zou doen.

Op verschillende digitale schuilplaatsen op het World Wide Web vindt nu een dialoog over toeval plaats. Honderden mensen hebben inmiddels de pagina gelezen. Ze hebben mij gevraagd naar het torentje, willen het zien! Hebben doorgedrukt naar de link van de architect. Welk toe-val heb ik daarmee in gang gezet? Welk toevallig toe-val gaat het wordingsproces rond het torentje beïnvloeden.

Is het niet bijzonder om te bedenken dat misschien nu iemand uit Limburg in de trein stapt die het lot van het torentje, over vijf jaar gaat bezegelen. Of heb ik het gedaan? Wordt het torentje het eerste en meest vooraanstaande Europese Onderzoekscentrum naar toe-val. Het baldadige jongetje als antenne voor het toe-val. Een middelpunt van verbonden onderzoekscentra naar de schoonheid van het proces van toe-val.

Uw toekomst uw toe-val

Ik kijk weer naar het vel papier dat voor mij ligt. Alle verbonden tijdknoopjes, de belangrijke actoren, de breekpunten tot aan de dag van vandaag. Rechts is het vel leeg, maagdelijk, onontgonnen. Rechts ligt mijn toekomst, mijn toeval en elke stap die ik neem geeft er vorm aan.

Dromen en ambities, richtsnoeren van verlangen! Zijn zij de werkende kracht, de brandstof voor vooruitgang? Stel nou eens dat ik, op dat witte vel, in mijn toekomst, tijdknoopjes ga neerzetten. Zomaar in het maagdelijk wit, nog niet verbonden, als eilandjes van verlangen. Daar de vermoedelijk belangrijke personen bij zet. Voor nu, voor over vijf jaar, over twintig jaar, over honderdvijftig jaar. Stel dat ik mijn aandacht

richt op wat kan ontstaan, op wat zou kunnen zijn, wordt toeval dan toe-val. Is mijn gerichte aandacht voldoende?

Het experiment

Zou het niet bijzonder zijn als iedereen die dit leest een vel papier zou pakken en zijn verleden en gedroomde toekomst in kaart zou brengen? Met als stralend middelpunt het torentje, het baldadige jongentje en de datum van vandaag, het toevallige moment dat je dit leest.

Het torentje als toe-vals-generator. Zou het niet een proces van ongekende schoonheid zijn om al die tekeningen met elkaar te verbinden. Het zich ontvouwende schouwspel van een naderende toekomst te zien? Stel je eens voor wat het kan betekenen als van iedereen de dromen en ambities zichtbaar worden en mensen spontaan elkaar beginnen te helpen bij de realisatie. Gewoon omdat zij dat kunnen.

Wordt het torentje het middelpunt van zich realiserende dromen en ambities? Van mensen die elkaar succesvol maken, die voor elkaar zorgen, niet omdat het moet, maar omdat dromen realiseren het mooiste en het enige van waarde is. Wordt het torentje het symbool van een andere toekomst? Een nieuwe kijk op dat wat mogelijk is, op dat wat kan zijn.

Doe je mee?

En dan een tekstvak met de inhoud van het experiment. Een oproep om er een bijzonder experiment van te maken. Werk ik nog uit.